

Vi er blevet fri til at gøre det, vi har lyst til. Men det er egentligt ikke frihed. Alle har brug for at høre til

Har vi fået selvrealisering nok? Måske, i hvert fald gør fællesskabet comeback, og det glæder erhvervspsykolog Mette Thingstrup, der er vokset op i et vej-fællesskab i Vemb. Hun efterlyser bedre rammer for at få hverdagen til at hænge sammen og tage del i hinandens liv. Det kræver blandt andet nye boformer.

SAMFUND

Anette Lund Andersen
anet@dagbladetholstebro.dk

NORDVESTJYLLAND: De sidder omkring aftenbordet. Snakken danser energisk hen over tallerkenerne, der er toppet med oksegrødestegen, sovsen, kartoflerne og rodfrugterne. Der er frisk afskårne blomster i vassen, og rødvin i glassene. Det er søndag, og endnu en uge rundes godt af i kernefamiliens skød.

Men hov, stop. Det er ikke kernefamilien, der er samlet her på Tjørnevej i Mejdal. Det er det meste af bofællesskabet, der er mødt til den ene af ugens tre fællesspisninger: Gymnasielærerne, majoren, sygeplejersken, bankmanden, butiksindehaveren, it-konsulenten, skolelederen, malermesteren, pædagogen, radiomanden, ingeniøren...

I alt 23-24 personer er frivilligt søgt ud af hvert deres arkitekttegnehus, der danner en ring rundt om et grønt legeområde, og har taget plads i fælleshuset, der også rummer vaskehus og værksted. "Boringen," hedder beboelsen, der blev til ikke som én byggesag, men som 14. Alle er opført som private ejerboliger, men i to etaper, fordi der kom en økonomisk krise i vejen, som dog blev opvejet af den hedengangne kommunaldirektør Jens Johansen, der ikke bare var rundhåndet i forhold til kunsten, men over for nye boformer.

Folk i Mejdal betragtede det nok mere som et jysk Christiania, mener ægteparret Klavs og Lene Bjerne, der flyttede ind i 1984.

- Vi var flippede, og vi byttede nok mænd og koner. Det tror jeg, de tænkte om os, bladrer ægteparret Lene Bjerne tilbage i hukommelsen og albummet med de faldede farvefotos af unge kollektivister, der lægger fliser - kun i underhyler - og kvinderne med bare bryster og gravide maver - men børnene fiser omkring.

Lene og Klavs er gift på 32. år. Lykkeligt gift, i en tid hvor halvdelen af de par, der siger ja til, døden jer skilker, ender med at gå fra hinanden.

Kunne det tænkes, at det aflaster et parforhold at leve i et bofællesskab?

Ja, siger den 33-årige erhvervspsykolog og fællesskabskonsulent Mette Thingstrup. Det var noget af det, de mere end 500 respondenter pegede på, da hun sammen med byudvikler Joel Hølse besøgte Boringen og yderligere ni bofællesskaber i Danmark for at finde ud af, hvad der skaber og opretholder socialt bæredygtige bofællesskaber.

- Det er virkelig mange krav, vi stiller i et parforhold i dag. Han skal fandeme være flot, han skal være klog, han skal være god til at rydde op, han skal lave mad, han skal få børnene til at have det godt. Men i et bofællesskab er det ikke kun part-

neren, der skal gøre hverdagen interessant og bringe info hjem. Det er ikke nødvendigvis ham, der skal tilfredsstille mit intellektuelle stimuli for eksempel, forklarer Mette Thingstrup.

Hun har selv boet i et københavnsk bofællesskab i fem år.

- Når folk skal forklare, hvorfor de gerne vil bo i bofællesskaber, så peger de især på det sociale aspekt, fællesskabet. Det at kunne dele hverdagen med andre, at være der for andre og gøre noget sammen. Men her opstår paradokset. For samtidig med at vi længes efter fællesskabet, er vi også nervøse for det. Bange for at blive opslugt af det og bange for, at det fælles betyder, at vi må gå på kompromis med egen autonomi og det private, fortæller Mette Thingstrup - velvidende, at det lige er sket for hende selv. Hun er flyttet ud. Hun kunne ikke blive. Noget udviklede sig i en retning, hun ikke brød sig om.

Det rokker imidlertid ikke ved hendes tro på og fascination af fællesskabet. For fire år siden grundlagde hun en sommerskole på Zanzibar, hun har været med til at etablere bolig- og byggefællesskabet Almenr.dk, og hun har netop sammen med et andet bysbarn skrevet en bog om folkehuset Absalon i København, der dagligt har 700 besøgende.

Måske ligger det i hendes opvækst i et "vejfællesskab" i Vemb. På Hvolbyvej 1 i Vemb boede Mette Thingstrup, i nummer to boede hendes farmor og farfar og i nummer tre hendes farbror og hans familie. Og selvom der var flere kilometer mellem gårdene, så var de forpligtet på hinanden. Moren var sygeplejerske, og faren drev maskinstation sammen med broren, så begge skulle møde tidligt.

- Så vi tog ofte med hen til farmor og farfar fra morgenen og var der, indtil skolebussen kom. Det var med til at få hverdagen til at fungere. Det skete også tit, at jeg hoppede af skolebussen henne hos min farmor og farfar, spiste dér og cyklede hjem senere. Ofte var det hos min farmor og farfar, at vi hang ud, og folk fra nær og fjern mødtes på kryds og tværs. I det hele taget havde vi et fællesskab, hvor vi var forpligtiget til hinanden. Det havde en stor værdi, erindrer Mette Thingstrup.

Eller også skyldes hendes store fokus på fællesskabet, at hun som erhvervspsykolog ser, at selvrealiserings-mantraet har spillet fallit. En ud af fem danskere oplever, at de står uden for fællesskabet. 35.000 dansker er dagligt sygemeldt på grund af et dårligt arbejdsmiljø. 260.000 over 16 føler sig ensomme...

- Jeg har nogle gange undret mig over, hvorfor nogle folk kommer til mig som psykolog frem for at bruge deres nærmeste?, funderer Mette Thingstrup og citerer den tidligere amerikanske professor i psykologi, Christopher Person.

➔ LÆS MERE
NÆSTE SIDE

Selvom afstanden mellem husene var stor, oplevede Mette Thingstrup som barn et stærkt fællesskab på Hvolbyvej i Vemb. Det fik hverdagen til at glide meget lettere i en familie med børn, en mor der mødte tidligt om morgenen, og en far som var selvstændig. Foto: Johan Gadegaard

“BOR MAN FLERE SAMMEN, ER DET IKKE KUN PARTNEREN, DER SKAL GØRE HVERDAGEN INTERESSANT OG BRINGE INFO HJEM. DET ER IKKE HAM, DER SKAL TILFREDSSTILLE MIT INTELLEKTUELLE STIMULI FOR EKSEMPEL.

METTE THINGSTRUP,
ERHVERVSPSYKOLOG OG FÆLLESSKABSKONSULENT.

← FORTSAT FRA
SIDE 17

"Andre mennesker er den bedste modgift på livets nedture."

- Vi er blevet fri til at gøre, hvad vi vil. Men vi kan ikke bare være fri. Fri for hvad? Vi har brug for et tilhør og for at være forpligtet til noget, for det er i mødet med andre mennesker, at vi finder ud af vores værdi som mennesker, og hvad vi kan bidrage med, forklarer Mette Thingstrup.

Problemet er blandt andet, at vi indretter samfundet på en måde, hvor vi ikke nødvendigvis har brug for hinanden, eller hvor vi kommer hinanden ved. Eksempelvis mangler der boliger, hvor man kan dyrke fællesskabet uden for kernefamilien. Målinger fra både Danmarks Statistik og Gallup viser, at livskvaliteten i Danmark er højest på landet, og her bryder vi med en international tendens til, at de mest tilfredse mennesker lever i byerne. 82 procent af befolkningen på landet oplever høj livskvalitet, mens landsgennemsnittet ligger på 76,8 procent, og et nyt forskningsprojekt søger svaret ved at se på sammenhænge mellem livskvalitet, stedbundne potentialer, fællesskaber og det byggede miljø.

- Selv om mange ikke længere lever i en kernefamilie, bliver boligerne bygget som om, alle gør. Nye boformer, hvor folk kan dyrke et andet fællesskab, kan give bedre betingelser for trivsel og mental sundhed, siger Mette Thingstrup.

Det er mandag. Endelig. Weekenden føles som et halvmaraton i benene. Trætende. Ingen besøg. Ingen aktiviteter. Enker og enke-mænd sidder fanget i ensomhedens spind. Familiehyggen overruler alt, også i en tid hvor kernefamilierne knirker.

Men nu er mandagen vågnet, og søvnklatteren er gnedet væk. De første har slå-

et sig ned i caféen på Midtpunktet Thyholm. Mange af de ældre kommer tre kvarter før, alle aktiviteter starter: Kortspillet, fællessangen og slægtsforskningen. De slubrer kaffe. Nyder et rundstykke, men nyder endnu mere selskabet.

- Det er helt bevidst, at det er mandag, vi gerne vil samle de ældre på Thyholm. Efter weekenden er der mange, der trænger til at komme ud. Det er vigtigt, at vi har fællesskabet og udvikler det, fordi der nu sidder damer og mænd, der bliver ensomme, når ægtefællen dør, siger Knud Aage Jensen.

Han er formand for foreningen Mandag. At det er en forening skyldes ene og alene, at det er en forudsætning for at kunne søge om økonomisk støtte, når der skal investeres i rekvisitter, blandt andet computere til datastuen. Det var den tidligere borgmester på Thyholm, Hanne Christensen, der tog initiativet i 2006.

- Da Thyholm blev lagt sammen med Struer, var vi meget obs på, at vi er et lille samfund på 3000 mennesker, og uanset om vi gik med Struer eller Thisted, ville vi blive udkant. Derfor er det vigtigt, at vi står sammen. Foreningen Mandag er med til at sørge for, at vi beholder vores butikker og alle aktiviteter. Jeg giver altid en opdatering på, hvad der sker rundt omkring, også ældrepolitisk, fortæller Knud Aage Jensen.

Hver mandag kommer der 80-90 ældre, og succesen har ført til, at man nu har taget torsdagen med og samlet alle fysiske aktiviteter: petanque, bowls og gymnastik.

- Vi kerer os om hinanden. Når vi hører, at én er blevet dårlig eller er kommet på sygehuset, så tager vi hånd om det. Vi ringer, sender en hilsen eller får aftalt et besøg, fortæller Knud Aage Jensen.

Han oplever helt klart en stigende interesse blandt æl-

dre til at indgå i fællesskaber.

- Familien er mange gange langt væk og har mange gange nok i sig selv og måske mindre børn, så det er ikke hver uge, de kommer hen til bedsteførelde. Men det spiller også ind, at de ældre holder sig friskere længere op i årene og er meget mere mobile, siger Knud Aage Jensen.

Hvilken værdi giver det dig og de andre ældre at mødes fast en eller to gange om ugen?

- Man kommer ud og får et fællesskab og et sammenhold. Folk er gode til at ringe rundt til hinanden og spørge: Skal du med, og så kører man forbi og samler op. Og når min kone og jeg skal op at handle i Hvidbjerg, så tager det nok en halv time ekstra nu, fordi vi efterhånden kender så mange, fortæller Knud Aage Jensen.

Men I er jo to, er det ikke fællesskab nok for jer?

- Det kan jeg love dig for, at det ikke er. Det er ti år siden, vi forlod arbejdsmarkedet, og man skal planlægge sin tilbagetrækning, for det, man står op til hver dag, skal være dit arbejde fremover, fortæller formanden, der står med det ene ben på vej ud af døren. Han skal til Harboøre for at deltage i en billard-turnering.

Omtrent 20 kilometer derfra er kvinder forment adgang til det fællesskab, som Torben Andreasen har banket sammen. De er typisk otte til 12 mænd, der mødes på et værksted i Bonnet. De låner de tidligere friskole-lokaler, der i dag er en del af kommunens kompetencecenter.

- Erfaringen er, at kvinder fuldstændig overtager kommandoen, så mænd ikke får lov til at sige det, de har lyst til. Det giver en tryghed, at det kun er mænd. Hvis ægtefællen sad ved siden af, så tror jeg, at nogen holdt noget tilbage. Det er ting i forhold til kræften, som man

ikke ønsker at fortælle om, når der er kvinder til sted, fortæller Torben Andreasen, der startede mandegruppen under Kræftens Bekæmpelse sidste forår.

De mødes hver anden torsdag. Nogle gange sidder de bare og snakker. Andre gange snedkerer de - fuglehuse blandt andet. De travler ture sammen og tager på museums- eller virksomhedsbesøg. Næste gang får de besøg af en fysioterapeut, der vil fortælle om, hvor vigtigt motion er i et kræftforløb. De gør alt muligt sammen.

- Det giver en glæde at mødes og kunne snakke medigestillede, der også er kræftsyge. Det er langt fra hver gang, vi taler om sygdom, men her kan man tale, uden at det skal refereres andre steder. Vi har den aftale om, at alt, hvad vi fortæller, er fortroligt, fortæller Torben Andreasen, der i dag er helbredt for sin prostatakræft.

Tilbage i Mejdal og bofællesskabet, som på mange måder ligner de moderne bofællesskaber, der skyder op rundt om i landet, og som tillader mere privatliv end 70'ernes kollektiver og hippieoprør mod de traditionelle familiemønstre.

For eksempel er det frivilligt at deltage i fællesspisninger og arbejdsweekender.

- Arbejdsdagene har været oppe at vende flere gange, fordi der kan være en tendens til, at det er Tordenskjold Soldater, og skal man så betale, hvis man ikke kommer? Gudske lov, er vi stået fast på, at vi ikke skal ind på det, for så bliver det jo også sådan, at dem der møder op - laver de så også noget, eller står de bare og snakker? Der er ikke grænser for, hvad der kan komme af konflikter, argumenter Klavs Bjerre.

Han understreger, at konflikter selvfølgelig skal tages, men man kan også gøre noget for at forebygge dem -

- Det er hyggeligt, at man kender dem godt, som man bor så tæt på og går op og ned af hver dag. Det gør da også, at hverdagen er mere interessant, at man snakker med andre voksne mennesker hver dag, siger sundhedsplejerske Lene Bjerre, der flyttede i bofællesskab i Mejdal i 1984. Foto: Johan Gadegaard

blandt andet ved at begrænse antallet af regler og restriktioner. For eksempel er der intet krav om, at menuen til fællesspisningerne skal være hverken økologisk, billig eller børnenes favoritter. Hver husstand har sin egen måler, så den, der sparer på varmen, ikke skal betale for, at naboen går rundt i netundertrøje i en stuetemperatur på 25 grader. Husstande, der vasker lidt, slipper også billigere end dem, der vasker meget.

De to mest hyppige årsager til konflikter i bofællesskaber er træfældning og vej-bump. I Boringen har de også haft en diskussion om farven på nogle carporte. Nogle ville

male dem røde. Andre foretrak hvid. De endte med at blive sorte.

- Der er så meget læring i den sag. Hvis man kan finde noget, som færrest har noget imod, kan man få demonteret den konflikt, der har kørt fast i to spor, siger Klavs Bjerre.

I dag er han 71 år, og Lene 61 år. Alle tre børn og børnebørnene bor i København, så selvfølgelig har de talt om at flytte derover, når Lene stopper med at arbejde. Men de bliver, og én af årsagerne er, at Boringen netop ikke har udviklet sig til et oldekolle. En anden er relationerne.

- Det er hyggeligt, at man

kender dem godt, som man bor så tæt på og går op og ned ad hver dag. Det gør da også, at hverdagen er mere interessant. Man snakker med andre voksne mennesker hver dag ud over dem på ens arbejde. Vi har en 30-årig historie med mange af dem. Vi har været med til hinandens fester og fulgt hinandens børn. Og her efter at vores børn er flyttet, kan vi stadig følge med i, hvad der sker i børnehaven, i skolen, i hallen. Man hører, hvad folk er optaget af og får udbredt sit synsfelt. Og så er det da fedt at se, at børnene løber på rulleskøjter og tegner med kridt herude, kravler i træer og bygge sne-

huler, synes Lene Bjerre.

Hun og Klavs mødte hinanden på Grønland. Hun kom fra Ringkøbing, han fra Thy. De havde hver deres familie og venner, men intet fælles netværk - og det var nemmere at få i et bofællesskab end i et parcelhus bag en ligusterhæk.

Klavs Bjerre kapsler sin kærlighed til bofællesskabet ind i to sætninger:

- Det er vel fundamentalt glæden ved at være sammen med andre mennesker og muligheden for at være det på en let måde.

Især da børnene var små, var det en kæmpe fordel, mener Lene Bjerre:

- Da behøvede vi ikke at gå til noget for at få dækket vores sociale behov. Vi holdt jul, påske, fastelavn og alt muligt, hvor vi var hjemme og ikke skulle farte rundt. Det gav en ro. Jeg tror, at vi har haft et nemmere liv og har været mindre presset med arbejde og børn. Ulvetimen var delvist ophævet. Når vi kom hjem fra arbejde, kunne vi bare være sammen med børnene, indtil klokken var seks, og vi kunne gå over i fælleshuset og spise, og gå hjem igen klokken 19 og putte børnene.

Generelt er vi ret fragmenterede i vores liv - som én sagde til mig, da vi undersøgte de ti bofællesskaber: "Jeg føler, at mit liv er et stjerneløb. Jeg er kun lige hjemme for at sætte mine ting og skifte, og så smutter jeg af sted igen. Det er derfor, jeg gerne vil bo i bofællesskab, så jeg kan have det hele integreret omkring mig, fortæller Mette Thingstrup.

Ud over det sociale og det praktiske ved at bo flere sammen spiller også ønsket om det bæredygtige ind. Det seneste fænomen er andelsgårde, hvor flere familier køber anparter i en gård og dyrker den sammen.

I Boringen har man også taget deleøkonomien til sig, for eksempel de tre græsslåmaskiner, én højtryksrensner og én boremaskine.

- Det er da meget smart, taget i betragtning, at man siger, at en boremaskine i gennemsnit bliver brugt i et kvarter i hele sin levetid, synes Klavs Bjerre.

Bofællesskabet har heller intet gæsteværelse. Man har talt om det et par gange, men det er aldrig blevet til noget.

- Derimod er der kommet en kultur, hvor vi låner hinandens huse, hvis vores børn er hjemme. Flere af os har båd eller sommerhus, så det løser sig som regel,

lyder det fra Klavs Bjerre.

Men havde han og hustruen lyttet til bankrådgiveren i 1984, så var de endt i den hel anden ende af byen.

- Vi var til fællesskabet, men skulle knokle helt vildt for at overbevise bankmanden. Han ville have os ud på Flyvpladsen. For det her var lidt noget flippet noget og var dyrere end Flyvpladsen, hvor vi også kunne få en trailer gratis, fortæller Klavs og Lene Bjerre.

På Tjørnevej fik de noget andet. Fællesskabet - og den lukker de gerne ind. Måske er det derfor, at de har for vane at lade hoveddøren stå lidt på klem.